

## PARASIZ FAKAT DERÛNÎ ZENGİNLİKLER-FAZİLET

*Prof. Dr. Mustafa TEMİZ*

*Başkalarına yardım etmekle  
bizzat kendimize yardım etmiş oluruz.  
Eisenhower*

### Giriş

Parasız olarak zengin olma yolları da vardır!.. Buna gönül zenginliği diyorlar... Asıl zenginlik de her halde bu olsa gerek...

Şu sıralarda TV haberlerinde izledim. Şanlıurfa'nın Siverek İlçesi'nde, karlı yolda servis minibüsü yol alamayınca aşağı inen ve ayağındaki terliklerle yoldaki karla boğuşarak yürümeye çalışan montsuz bir kız öğrencinin durumu yürekleri parçalıyordu. Sonraki haberlerde gördüm ki bu çocuğa ve kardeşlerine çeşitli kışlık elbise ve çizmeler hediye edilmiş... Bunları giydiklerinde yüzlerinde beliren sevincin, hayrı ben yapmadığım halde, beni ne kadar mutlu ettiğini bir görseydiniz\*!.. TV ekranlarında yapılan yardımları ve bu yardımlardan faydalanan düşkünlerin mutluluklarını görünce, sırf bunları görmek ve seyretmekle ben bu kadar huzur ve sevinç duyuyorsam, bir de bu yardımları bizzat yapanların ne kadar haz ve keyif aldıklarını bir düşününüz!..

Çeşitli hayır kurumları tarafından yardım yapılan insanların sevinçlerini eş duyum (empathy) kavramı ile duymaya çalışıyorum da bâzen mutluluk heyecânına kapılıyor, sanki TV ekranını delip onların yanlarına geçmek istiyorum.

Şöyle denmiştir:

*“Mutlu mu olmak istiyorsunuz? O halde bir insana nasıl yardım edebileceğinizi ve onun ihtiyacının nasıl giderileceğini düşününüz!..”*

*“Eğer çok paran olursa, başkalarına yardım et!.. Böylece paranın en zevkli tarafını kaçırma!..”*

Bu tür zenginlikler, paralı insanların sevindirdikleri insanların mutluluklarından sâdece bizlere akseden kırıntılar... Demek ki asıl parasayı böyle anlarda hayırsever zenginler vuruyor.

---

\* Urfa Haberleri, Melek Özgulan Montsuz Ve Ayakkabısız Okul Yolunda, Alındığı İnternet Elektronik Adresi, <http://www.habergazete.com/haber-detay/1/6759/-Melek-ozgulan-Montsuz-Ve-Ayakkabisiz-Okul-Yolunda-Urfa-Haberleri-2012-12-19.html>, En Son Erişim Târihi: 25.12.2012.

Çıkar duygusundan uzaklaşıp sevgiye ve dostluğa önem vererek yardım etmekten zevk duyan zenginlerin vasıfları, elde edilen mutluluk hissi ile ‘ cömert ve fazîletli’ sıfatını kazanıyorlar. Bizim Kültürümüz’de “*Cennet’in kapısını cömertler açacak...*” şeklinde kadîm bir sözü de burada hatırlatmakta fayda var... Bu kadar ulvî bir alışkanlık ve mutluluğu elde edeni toplumumuz fazîletli insan olarak anıyor. Meğer bir ihtiyaçlının ihtiyacını gidermek neymiş işte görüyoruz. Benim gibi parasızlara da sâdece paralı insanların sevindirdikleri insanların yüz ve davranışlarında belirten mutluluklarından akseden kırıntılar kalıyor. Buna da şükür!.. Bu mutluluğu duyamayanlar da var...

### Niyet ve Sevap

Yardımseverliğin dünyâlık hazzından başka, sevâbı da o kadar muazzam ki, bir bilseniz!..

Ya paran yoksa ne olacak?

Bu yardımseverlik öyle bir insanlık meziyetidir ki, inanınız, bu yardımları yapanların kazandıkları maddî ve mânevî kazançları gıpta edip de “*Ah!.. Gücüm olsa da ben de yardım etsem!..*” diyenler de, kaynakların bildirdiklerine göre, yalnızca niyet edip istemekle bile, içlerindeki yardımseverlik niyet ve istekleri nispetlerinde bu fazîletlerden yüksek derecelerde istifâde edebilmektedirler. Çünkü bizim Dinimiz’de ameller (yapılan işler) o işlerin yapılması ile ilgili niyetlere göre değerlendirilir. İnsanlara maddî ve mânevî açıdan yapılan yardımların methü senâsı kadar değerli bir megûliyete rastlamadım!..

İyi bir niyet, bir işi sâlih<sup>α</sup> bir iş, ya da bir nâfile ibâdet durumuna getirir. Allah rızâsı gözetilen her iş, bir sâlih amel özelliğini taşır. İyi niyetin günümüzdeki bilimsel adı, pozitif düşünce diye geçiyor. Teknik deyimle ifâde etmek gerekirse, yakın bir geçmişte bilimsel olarak da gösterilen pozitif düşünmenin verimliliğini Bizim Kültürümüz, yüzyıllar öncesinde anlamış ve özellikle de bizim insanlarımız yüzyıllar boyunca uygulanmış / hâlen de uygulamaktadır<sup>1</sup>.

Hz. Peygamber (SAV) Efendimiz, Sa'd bin Ebî Vakkas'a, şu tavsiyede bulunmuştur:

*"Allah rızâsı için başkasına yiyecek ikram etsen sevap kazanırsın; hattâ karının ağzına verdiği bir lokmayla bile sevap kazanırsın<sup>2</sup>."*

### Asîl Davranışlar

Asîl davranışlara bayılıyorum. İnternet’te gezinirken okuduğum şu haber beni ne kadar duygulandırdı:

<sup>α</sup> sâlih: Allah’ın (CC) rızâsına uygun, iyi ve hayırlı işler...

<sup>1</sup> Temiz, M., **Olumlu Olumsuz Dalgalar Ve Mutluluk**, Alındığı İnternet Elektronik Adresi, <http://mtemiz.pamukkale.edu.tr/bilim/OLUMLU%20OLUMSUZ%20DALGALAR.pdf> YA DA <http://gayalo.net/dosyalar/Olumlu%20Olumsuz%20Dalgalar%20Ve%20Mutluluk.pdf>, En Son Erişim Târîhi: 20.12.2012.

<sup>2</sup> Buharî, Vesâyâ, 2; Müslim, vasiyet, 5; Tirmizî, Vesâyâ, 1.

“Bir gün Avrupa’nın ünlü sanat merkezi kentlerinden birinde gezen çocuğun biri bir vitrinde çok hoş bir tablo görür.

Tablo belli ki oldukça pahalıdır. Çocuk bu tabloyu bir sonraki sene ağabeyinin (âbisinin) doğum günü için almayı ister ve bir iş bulup kıt kanaat geçinerek biriktirdiği tüm para ile o mağazaya gider.”

“Şanslıdır tablo hâlâ satılmamıştır. İçeri girer ve tabloyu bir süre yakından izledikten sonra resmi yapan sanatçıyı bulur ve:

‘Ağabeyimin doğum günü için bu resmi satın almak istiyorum, tüm paramda bu kadar’ der.“

“Ressam bir süre düşündükten sonra resmi paketler ve satar. Çocuk paketini alır ve teşekkür ederek çıkar. Mağazada ressamın arkadaşları da vardır ve şaşkın şaşkın sorarlar:

“Sen ne yaptın, o resmin değeri milyonlar ederdi. Neden bu kadar az bir fiyata sattın?”

“Adam cevap verir:

“Evet, ben bu resme milyonlarını verecek bir sürü insan bulabilirdim ancak tüm servetini bu resme verecek kaç kişi bulabilirdim...”

Asıl Davranışlara bayılıyorum!..

Görüyorsunuz ya!.. Sırf maddeye değil, insanların güzel duygularına değer veren gerçek ve asıl insanlar da yok değil, bu Dünyâ’da!..

Eğer şu dünyâda bu gibi insanlar da olmasaydı<sup>σ</sup>...

Ya da hele biz Müslüman’lar için, çoğumuzun hissedip dillendiremediği, “*Şu sabah namazı olmasaydı, dünyâ bana zindan olurdu!..*” diyen Allah (CC\*) dostlarının, sağda solda duyup da etkileri bir anda bizleri kuşatan, haberlerini duyup dinlemek ve gönüllerimizde o anda çiçekler gibi açtığını hissettiğimiz, Allah’a (CC) karşı huşû ve sevgiyi, ardından insan ve O’nun mahlûkâtına karşı, ilgi ve sevgiyi ya da çeşitli günahlar içinde yollarını sapıtılmışlara veyâ çeşitli haksızlıklarla ezilen bilumum mazlumlara karşı merhâmeti gönüllerimizde duyma saadet ve fazîleti de olmasaydı bu anlamsız kalan Dünyâ’da ne yapardık bilemiyorum?

## Fazîlet

Mehmet Âkif Ersoy’un dediği gibi, fazîlet hissi ancak Allah (CC) korkusundan doğar, ahlâk oluşumunda önemli ölçüdür. Fazîlet’in çok çeşitli tanımları yapılmıştır:

<sup>σ</sup> Çoğu vatandaşımız, insanlığa hizmetinden dolayı, ‘Edison Cennet’e gidecek mi?’ diye çok soruyor. Tam bu nokta da bâzı okuyucularımızın akıllarına şu sorunun geldiğini hisseder gibi oluyorum: “Bu ressam Cennet’e gidecek mi?” sorusunun cevâbını araştırmanız için ben size bir soru sorarak yol göstereyim. İslâm’da Cennet’e gitmenin şartlarını biliyor musunuz? Buna cevâbınız ‘Evet’ ise, o zaman sorduğunuz sorunun cevâbını da biliyorsunuz demektir. Cevabınız ‘Hayır’ ise, o zaman çok işimiz var... Onun için Cennet’e gitmenin şartlarını öğreneceksin!.. Çünkü, benim vereceğim cevap buraya sığmaz...

\* CC kısaltması, “Celle Celâühü - O’nun şanı çok yücedir.” demektir.

Fazîlet'i, **Charles De Montesquieu**, "Cemiyet menfaatini şahsî menfaatin üstünde tutmaktır"; **Plautus**, "Kendini begenmemek, yaptıklarını yeter bulmamaktır"; **Benedictus De Spinoza**, "Aklın hayâta hâkimiyetidir"; **Zekeriyâ**, "irâde" olarak tanımlamaktadır.

Bu tanımların her biri gösteriyor ki, fazîlet kavramı çok geniştir, ahlâkın zirvesine kadar uzanır. Bu yüzden, bu fazîlet tanımlarının her birinde ayrı bir gerçeklik payı vardır. Öyle ki:

Fazîleti William Shakespeare:

"Fazîlet uğrunda ölen bir insan mahvolmaz. Kim fazîlet içinde ölürse o şan içinde yaşar. Eğer fazîletiniz yoksa yaratınız. Fazîlet güzelliştir.";

A. de Rivarol:

"Ahlâk, yalnız fazîletli olarak görünmemizi değil, aynı zamanda fazîletli olmamızı da istiyor";

Juvenal:

"Sâkin ve mesut bir hayâta ancak fazîletle ulaşılabilir. Güzelliğin ve fazîletin birleşmesi nîdirdir.";

Horatius:

"Fazîlette hakîki sükûnet mevcuttur. Hırs bize nefret verir, zenginlik bizi yorar, taç tazyik eder, şeref dâimâ parlamaz, fakat fazîlet hiç bir zaman eksik olmaz. Fazîlet altından kıymetlidir.";

Ahileus:

"Fazîlet mücâdelesinde kazanılan taç ebediyen kalır.";

Cicereo:

"Fazîlet insanı Allah'la birleştirir. Hiç bir şey fazîlet kadar sevilmeye değmez."

ile dile getirmektedir.

### **Fakirlik**

Fakirler dediler ki:

"Servet sâhibi zengin Müslümanlar derece ve nîmetler açısından bizi geçtiler..."  
Peygamberimiz (SAV) Efendimiz, "Ne konusunda?" diye buyurunca; muhacir fakirler:

“Biz namaz kılıyoruz, onlar (zenginler) da kıyorlar; biz oruç tutuyoruz, onlar da tutuyorlar fakat onlar sadaka verdikleri halde biz veremiyoruz; onlar köle azat ediyorlar, biz edemiyoruz!..” dediler.

Bunun üzerine Peygamberimiz (SAV) Efendimiz şu müjdeyi verdiler:

“Ben size, sizden ilerde bulunanlara yetişebileceğiniz, sizden, geride, sizden aşağıda olanları geçebileceğiniz ve sizin yaptığınız gibi yapanlar hâriç, sizden başka kimsenin daha fazîletli olamayacağı bir şey öğreteyim mi?” buyurdular.

Muhacirlerin fakirleri:

“Evet, Öğret, ey Allah'ın Resulü!..” diye cevap verdiler.

Peygamberimiz (SAV) Efendimiz:

“Her namazın sonunda 33 defâ Sübhânellah<sup>a</sup>, 33 defâ Elhamdülillah<sup>b</sup>, 33 defâ “Allâhü Ekber”<sup>c</sup>” deyiniz.” buyurdular.

Fakat muhacir fakirler, tekrar Peygamberimiz (SAV) Efendimiz’e gelerek dediler ki:

“Mal ve servet sâhibi kardeşlerimiz bizim bu yaptığımızı işitip onlar da aynen böyle yaptılar?” Bunun üzerine Allah'ın Resûlü şöyle buyurdular:

“Bu Allah'ın fazlıdır, dilediğine verir.”<sup>3</sup>”

Nitekim, bu son sözün günümüz açısından da önemli açınımlarına çok çok şahit oluyoruz:

Namazın sonunda okunan duâ ve tesbihlerin fazîletleri anlatılamayacak kadar çok olmasına rağmen, birçoklarının namaz biter bitmez seccâdenin üstünden fırlarcasına hemen ayrıldıklarını görürsünüz. Bunlar, bu hareketleriyle ancak nasipsizliklerini ya da belki şuursuzluklarını bizzat göstermiş oluyorlar.

Çünkü, namaz farzdır, emirdir. Edâ edildiğinde kulluk görevi yapılmış olur. Dolayısıyla, bu çok önemlidir ama derece ve fazîletler farzlardan ziyâde sünnetlerle / nâfilelerle elde edilmektedir.

Bir memur düşününüz, görevini elinden geldiğince eksiksiz yerine getiriyor karşılığında maaşını alıyor. Maaş karşılığı olarak çalışması onun görevidir. Şimdi bu memura, kimse ayrıca bir ödül vermez, verirse abes olur. Ödül ya da ek ücret ancak görevini yerine getirdikten sonra ayrıca, hayranlık uyandıracak şekilde, görevi ile ilgili ilâve üstün başarılarla ya da ek çalışmalara verilir.

<sup>a</sup> Sübhânellah “Allah'ı her türlü noksanlıktan tenzih ederim.” demektir.

<sup>b</sup> Elhamdülillah, “Hamd Allah'a mahsustur.” demektir.

<sup>c</sup> Allâhü Ekber, “Allah en büyüktür.” demektir.

<sup>3</sup> Buharî, Müslim, Ebû Dâvud, Tirmizî. <http://www.yenidendogus.net/vb/namaz/19803-namaz-sonunda-okunan-dua-laryn-fazileti.html>

İşte bu memur için ödül ya da ek ücret karşılığı olan ilâve üstün başarılar ya da ek çalışmalar ne ise, namazın sonunda kazanılacak olan derece ve fazîletler de sünnetlere yâni, okunacak âyet, sûre, duâ ve tesbihlere karşı olan nâfilelerdir. Şimdi buna göre, sırf namazı bitirip kalkan bir insan, memurun ödül almayı hak edememesi gibi, derece ve fazîletleri elde edemez.

Namazın sonunda *istiğfar* etmek, günahların örtülmesini, tenzih kelimesi olan, *sübhânallah*'ı okumak ise, günahların yok olmasını istemektir. Elhamdülillah (*Tahmid*) kelimesini demekle Allah'a (CC) şükredilir. Böylece, O'nun verdiği nîmetlerin şükrü yapılmaya çalışılır. *Tekbir* (Allâhü Ekber) kelimesini söylemek, O'na yakışan bir şükür yapılamayacağını imâ etmek içindir. Çünkü, bizim gibiler için istiğfarın da istiğfarı gerekiyor.